

mæssige og uddannelsesmæssige placering og statens vilkår herfor.

Baggrunden for Højskoleudvalget, drøftelsen i Folketinget og ministerens redegørelse er de store udfordringer, som folkehøjskolen står over for. Der har i flere år været en offentlig debat om den måde, hvorpå nogle højskoler lever op til lovgivningens formål, hvor navnlig en kraftigere specialisering på de enkelte kurser har rejst tvivl om det almene indhold.

Dertil kommer udviklingen i antallet af elever og skoler: I skoleåret 1993/94 havde højskolerne det største årselevtal nogensinde nemlig 7.656. Derefter faldt årselevtallet på 5 år med 28 pct., så det i 1998/99 var 5.481 årselever. Det voldsomme fald skyldes hovedsagelig de små ungdomsårgange og de unges bedre muligheder for at komme i uddannelse og i arbejde. Det har medført færre elever, som har fået finansieret deres ophold ved hjælp af dagpenge eller sociale ydelser. Faldet i elevtallet bevirker, at mange højskoler har økonomiske vanskeligheder.

Historisk set er det karakteristisk for folkehøjskolerne, at højskoler bliver oprettet og højskoler lukker. Alene i årene 1970 - 1999 er 82 højskoler blevet godkendt som tilskudsberettigede og 59 har ikke opnået eller er ophørt med at modtage tilskud. Dette er et grundvilkår for skoleformen. Uanset om den enkelte skole overlever, er det af væsentlig betydning for samfundet og uddannelsessystemet, at højskolen består som skoleform og dermed som et enestående tilbud til hele befolkningen.

For at gøre det muligt for andre end de helt unge at komme på højskole indeholder lovforslaget regelændringer, der kan gøre det lettere for en ældre aldersgruppe at deltage på længerevarende kurser. Der foreslås først og fremmest en ændring af reglen om, at en skole i hvert skoleår skal gennemføre mindst 1 kursus på mindst 20 uger eller mindst 2 kurser hver på mindst 12 uger. Højskoleudvalget ønskede at fastholde, at længerevarende ophold indgår i skoleåret, men ønskede samtidig at skabe en mere fleksibel kursusstruktur for at tiltrække ældre elever. Derfor foreslog udvalget, at en skole i hvert skoleår skal gennemføre kurser i mindst 20 uger, heraf mindst 1 kursus på mindst 12 uger og derudover kurser af mindst 4 ugers varighed. Dette forslag indgår i lovforslaget. Dermed er det muligt for skolerne at overholde reglerne om minimum af lange kurser ved at tiltrække flere 30 - 60 årige - en aldersgruppe, som sjældent deltager på kursusforløb af 12 - 16 ugers varighed.

Herudover øges en individuel elevstøtte til folkehøjskolernes elever. Derved bliver den enkelte skole i stand til at nedsætte elevbetalingen, så det bliver lettere for skolen at få en bred elevgruppe.

Efterskolerne

Efterskolerne tilbyder et kostskoleophold for 14 til 18 årige med vægt på både undervisning og samvær, idet skolerne er 7-døgnskoler med undervisning i mindst 5 hele dage pr. uge. På en efterskole kan en ung opfylde sin undervisningspligt, og skolerne kan tilbyde folkeskolens afsluttende prøver. Efterskolen er et tilbud i grundskolens sidste år og i overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelserne.

Efterskolerne har gennem de seneste årtier oplevet en enestående vækst. Efterskoleopholdets almindelige tilbud af undervisning og samvær er blevet kendt og værdsat af mange. Væksten på området har bl.a. medført stor mangfoldighed. I dag findes der fx efterskoler, som er bogligt orienterede, mens andre i stor udstrækning inddrager praktisk arbejde i hverdagen. Ligeledes er der stor variation i skolernes idegrundlag.

I løbet af 80'erne og 90'erne har en stadigt større andel af unge taget imod dette tilbud. Selvom ungdomsårgangene i perioden 1982-97 er faldet fra 334.585 til 231.936 (et fald på 41%), er efterskoleelevtallet i samme periode steget fra 12.443 til 20.157 elever (en vækst på 62%). Hovedparten af eleverne går kun ét år på efterskole, og i alt har mere end 185.000 unge været på efterskole i denne periode.

Et særligt udviklingstræk i efterskolen har været, at antallet af efterskoler, der henvender sig til elever med indlæringsvanskeligheder, er steget markant i samme periode. I 1982 var 14 af 161 efterskoler karakteriseret ved et samlet tilbud til unge med indlæringsvanskeligheder, og dette tal er nu steget til 32 af 237.

I 1992 ændrede Folketinget elevstøtteordningen. Særlig betydning fik den obligatoriske kommunale elevstøtte, der blev indført fra og med 1993. Dette var med til at sikre, at efterskolen kunne blive et reelt tilbud til alle unge.

Flertallet af efterskoleeleverne aflægger folkeskolens afsluttende prøver under opholdet. Det bemærkes, at ændringen af folkeskoleloven om 10. klasse, som træder i kraft pr. 1. august 2000, også får virkning for efterskolerne. For at skolerne kan tilbyde 10. klasse, skal de give en undervisning, der står mål med den obligatoriske undervisning i folkeskolen.

Med den nye lov er det hensigten at fastholde og styrke efterskolen som et tilbud til alle. Dette sker gennem fokus på skolernes eget værdigrundlag og styrkelse af skolernes almindelige undervisning. Samtidig fastholdes skolernes tilbud om forpligtende fællesskab gennem dét samvær, der er en naturlig og væsentlig del af et efterskoleophold og kostskoleformen.